

tuja vsak četrtek in večje s pošiljno vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 25 dn., po letu 12-50 dn., četrtletja 6-50 dn., štev. letestvje 46 dn. Naročnina se pošlje na upravnitvo Slovenskega Gospodarja v Mariboru, Koroška cesta 5. List se šepetlje do odpovedi. Naročnina se plačuje v naprej. Telefon interurban št. 113.

Posamezna številka stane 1 din.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravnitvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Cene inseratov po dogovoru. Za večerke oglaševanje poseben popis. Nezaprite reklamacije so pošiljne proti.

Čekovni račun pošiljemo uradno Ljubljana št. 10.000. Telefon interurban št. 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

34 številka

MARIBOR, dne 9. avgusta 1928.

57. letnik.

Filpov I.:

Iztrajimo gobavce.

Na Jutrovem je strašna nalezljiva bolezen, ki razjeda na ostuden način človeško telo. Znana je že dolga stoletja in tisočletja. Pri židih in pri nekaterih drugih narodih so na tej bolezni obolele ljudi izgnali iz hiš in vasi, s kamenjem so jih podili in prepovedali tudi uporabo skupnih vodnjakov. Popolnoma izločeni so bili ti ljudje od ostale človeške družbe in izročeni svoji nemili usodi.

Tudi mi imamo razne vrste takim gobavcem podobnih ljudi in dobro bi bilo, ako bi jih iztirali in izključili iz naše družbe. Kazen bi jih zadela prav utemeljeno in upravičeno in ako hočemo re s kaj veljati, če si hočemo priboriti spoštovanje, ugled in svojo pravico, bomo tudi morali tako ravnati.

Prvi gobavci

so vsi tisti naši Slovenci, kateri še sedaj v svoji neumnosti ali v svoji zakrnjenosti nočejo, da bi bili vsi Slovenci na pravi pošteni in edino dobri krščanski podlagi v okviru naše narodne države sami svoji, da bi s svojim imetjem sebi sami gospodarili. Gobavci so vsi, ki sejejo medsebojni prepir in sovraštvo, ko nam je potrebna odločnost in enotnost! Gobavci so vsi, ki se raje klanjajo drugim in zagovarjajo takšne, kateri hočejo sužnjevati drugim.

Hočete zmago svojih pravic?

Slovenci se moramo odvaditi hlapčevati in delati tlako ali kuluk, kar je eno in isto, pa naj bo to, kateri zahteva tlačanstvo kdor koli. Klečeplazenje je sramotno in sicer pred rodnim bratom ravno tako poniževalno in sramotno, kakor pred tujcem. Imejmo enkrat ponos in zavest, da nočemo nikomur prostovoljno tlačniti, temveč, da hočemo sami sebi pametno, pošteno gospodariti.

Ako pa enkrat spoznamo, da je dobro, pametno in častno, če smo sami svoji gospodarji, potem se moramo tega načela tudi z vso vztrajnostjo, neomahljivostjo in nevstrašenostjo držati, četudi ni naš uspeh takoj očividni! Vprašam vas, kako naj zmaga tisti, ki dvomi in omahuje med bojem in celo predno je odločilno bitko začel?

Kdor torej seje malodušnost, kdor razdira in ostudno spletkari, kdor delajo nam nasprotni listi, ta je okužen gobavec in tega je treba brezobzirno izgnati. Pomnimo, da gnjiloba pokvari vse! Svetovali nam ne bodo in vodili nas ne bodo ljudje in listi, ki so podobno pijancem izročili vse, kar smo imeli in česar smo se veselili, drugim za trenutno osebno in strankarsko korist. Sedaj bi radi blafili in obrekovali tiste, ki njihov gnoj kidajo! Ali uvidevate izdajalsko njihovo početje!

V libijski puščavi.

Roman.

Angleški spisal A. Conan Doyle.

(Dalje).

«Ljubi Bog, Sadie kako pa izgleda!» je vzkliknila gospodična Adams, ko se je prvič spet imela čas mirno ozreti po nečakinji. Spet je bila vsa prejšnja, postarna, živahna, vse poboljšujoča devica iz Bostona. «Kaj bi dejala tvoja mati, če bi te — pa takole videla! Kaki so tvoji lasje, vsi kuštravi in polni smetja, in tvoja obleka — uhl!»

«Zdi se mi, da vsi potrebujemo krtače in mila!» je odgovorila Sadie z glasom, ki je bil zelo, zelo krotek v primeri s prejšnjo njeno prešerno nagajivostjo. «Gospa Belmont, potovanje vam ni mnogo škodovalo, pa če dovolite, vam bom popravila obleko —!»

Pa gospa Belmont je otožno odkimala, njene oči so zamišljene in žalostne gledale neznano kam.

Nežno je prišla dekle za ponujeno roko.

«Ne briga me mnogo, kako izgledam. Ni mi, da bi mislila na to. — Ali bi vi mogli, če ste izgubili človeka, moža, ki ga ljubite, — kakor sem ga ljubila jaz —?»

«Zdi se mi, da — da sem ga — tudi jaz — izgubila —!» je zasopla uboga Sadie in skrla vroče lice na materinskih prsih gospe Belmontove. —

IX.

Kamelarji so odhiteli za bežečimi derviši in za par minut so bili osvobojeni ujetniki sami v zapušteni soteski.

In tedaj zadoni radosten glas po tišini, rdeč, ogromen turban zažari nekje med skalami in široko pa sedaj blede lice Stuartovo se prismeji izza ogla.

Debelo, dolgo sulico je nosil v roki in se nanjo naslanjal, da je laže stopal na ranjeno nogo. Grozeče morilno orodje se je smešno čudno podalo miroljubnemu možu. Dva črnca sta nosila za njim košaro in meh z vodo.

Drugi gobavci.

kateri so ravno tako ostudni in našim koristim nevarni, pa so med nami razni davčni špijoni ali špicelji. Iz osebnega koristolovstva in malenkostne dobičkarije, včasih iz sovraštva ti kakor stanovski Judeži Iskerijoti izdajo svojega sobrata in sotrpina. Veliko več nevolje, neprijetnosti, težav in škode kakor težki davčni zakoni sami, povzročajo takšni ljudje. Dokler ne bo med našimi ljudmi prodrla zavest, da je nečastno in sramotno s takšnim človekom govoriti, ga podpirati, mu pomagati, tako ne bo konca naši gnjilobi!

Drugi nekateri narodi in stanovi so imeli navado, da so izdajalce in ovaduhe kaznovali na najstrašnejši način. Nekateri so jim celo zažigali hiše in uničevali imetje! Pri nas pa se ponižno klanjamo ljudem, ki nam delajo krivico! Kakšni božji voleki smo!

Tretji gobavci

med nami pa so tisti, ki v svoji neumnosti in suženjski gorečnosti ne vidijo našega ljudstva in njegovih koristi, ne služijo njemu in njegovim potrebam pametno in smoteno, temveč so le več kot sluge vsaki vladi, pa naj bo nemška, srbska, kitajska ali turška. Kako čisto drugačni so Hrvatje ali Nemci ali Madžari!

Ali na ravnost sramotno, da zaničujejo nekateri uradniki in uradi naš slovenski jezik nasproti srbskemu ravnotako, kakor so ga prej zatajevali in poniževali nasproti nemškemu?! Ali nič več kot čudno, da naši davčni uradi predpišejo in iztirjajo iz našega ljudstva neprimerno več davkov, kakor jih finančni minister sam pričakuje?! Naravnost ostudni pa so v tem oziru nekateri posamezni uradniki. Kakor podivjani ovajajo in kaznujejo ljudstvo recimo glede taks na prenosnišne na vozove in napisne deske ali druge reklame. Sto in sto je takšnih slučajev, kjer se jasno kaže, da so nekateri naši uradniki s svojim postopanjem večji škodljivci ljudstva, kakor ves centralizem s svojo nesrečno srbijansko upravo. Često bi se naši ljudje upravičeno morali jeziti na nekatera naše oblasti, pa se po nepotrebem jezijo nad Srbi.

Napačno ravnanje.

Naši ljudje se v težavi in ob krivici preveč razjezijo in se s tem navadno še spravijo v večjo nesrečo. Razžaljenje časti in razžaljenje uradnika v službi in izven službe so pri nas kaj gosti pojavi, posebej še radi tega, ker uradnik in uslužbenec, ki nima ljubezni in spoštovanja med ljudmi, navadno največkrat toži. — Edina zdravilo in pravo ravnanje napram ljudskim neprijateljem in škodljivcem je mirno preziranje. Nič govoriti, nič kritizirati, nič kazati svojo jezo, toda povsod se takega človeka kakor gobavca izogibati, to je edino pravo postopanje.

«Le nikar ne pripovedujte, le nič ne pripovedujte!» je kričal, ko je prišel do njih. «Vse vem! Trda se je vam godila! Tudi meni! — Daj vode, Ali! — Le pol čaše za sedaj, gospodična Adams! Preveč naenkrat bi vam škodovalo! Kmalu dobite več! Sedaj pa vi, gospa Belmont! In tule je nekaj kruha in mesa v košari, pa le zmerno, zmerno —!»

Lice se mu je režalo od veselja in roke si je mel, ko je gledal tovariše.

«Ampak — kje pa so drugi —?» se je nenadoma zresnil.

Polkovnik je žalostno zmajal z glavo.

«Pustili smo jih v oazi —. Bojim se, da je pri kraju z njimi —!»

«Bežite, bežite!» je vzkliknil Stuart z brezskrbnim glasom, ki pa ni mogel zakriti njegove žalosti in brezupnosti. «Tudi z menoj ste mislili da je vse pri kraju, pa tule me pogledjte vkljub vsemu —! Le nikar ne izgubite poguma, gospa Belmont! Vaš soprog ni mogel biti v nesrečnejšem položaju nego sem bil jaz, — in jaz sem se rešil —!»

«Ko sem vas zagledal gori na skali», je pravil polkovnik, «sem mislil, da se mi je zmešalo. In da niso videle dame isto prikazen, — nikdar bi ne bil verjel, da ste vi —.»

«Bojim se, da sem storil veliko neumnost tistikrat! Stotnik Archer pravi, da sem zaslužil vojni sod in kroglo, ker bi bil, malo je manjkalo, skoraj pokvaril ves njihov prelep načrt. Pa dejstvo je, da se nisem mogel več držati. Ko sem čul, da prihajajo derviši po soteski, sem moral pogledati, ali ste med njimi —.»

«Čudim se, da niste dobili krogle v glavo tudi brez vojnega sode! — Ampak povejte nam, kako za Božjo voljo pridete semkaj in med te ljudi iz Sarrasa?»

«Naj vam povem! Četa iz Halfe je bila tesno za nami tistikrat, ko so me derviši pustili ležati v puščavi. Našli so me. Zdi se mi, da sem imel vročnico, kajti mešalo se mi je, so mi pravili, in prepeval sem in glasno kričal, da se je čulo daleč naokoli. In to me je rešilo. Prišli so gledat, kdo tako kriči v samotni puščavi, in

Otresimo se v prvi vrsti vseh naštetih gobavcev, začnimo temeljito ozdravljenje pri nas samih, pa bomo marsikaj popravili, kar je sedaj za nas škodljivo in sramotno.

Za poškodovane po toči.

V seji državnega zbora dne 24. julija je v razpravi o zakonskem predlogu za zavarovanje proti toči govoril poslanec g. Žebot sledeče:

Stara slovenska prislovica se glasi: «Prijetelja spoznaš najbolj v nesreči» in drug slovenski izrek pravi: «Gorje mu, kdor v nesreči biva sam». Mi imamo letos v naših slovenskih krajih mnogo škode, povzročene po toči, po povodnji, požarih itd. Nesrečnim, koje je zadela velika škoda po toči, je treba nujno prihiteti na pomoč. To je sveta dolžnost vlade in države.

Razpravljamo danes o zakonskem načrtu, ki naj bi našim ljudem, ki jih je zadela nesreča vsled toče, prišel na pomoč. Vidimo, kakor so to že mnogi govorniki danes naglašali, da je ta zakonski načrt zelo površno izdelan in radi tega tudi naš klub ne bo mogel glasovati zanj.

Gigantna škoda. Najhuje prizadeta okraja Ptuj in Rogatec.

Dovolite, da tukaj navedem nekatere pritožbe ozir. nekatere pripomnje k temu načrtu in da poudarim vse ono, kar je predvsem potrebno, da se našim ljudem, ki so letos trpeli vsled toče, čimprej pride na pomoč. Po uradnem seznamu znaša škoda, katero je letošnje leto povzročila toča, približno 315 milijonov dinarjev. Samo pri nas v Sloveniji je precejna ta škoda do 1. julija na 15 milijonov dinarjev. Dasiravno uradnim cenitvam ne verjamemo popolnoma, ker vemo, da se pri cenitvah ne postopa posebno vestno in ker vemo, da so uradne cenitve mnogokrat zelo površno izvedene, se ven dar že iz tega vidi, da je posebno naša Slovenija bila letos po toči zelo prizadeta. Teh 15 milijonov škode se nanaša, kakor sem poudaril, za čas do 1. julija. Po 1. juliju smo dobili vse polno podatkov, da je toča in drugo neurje povzročilo v Sloveniji veliko, neprecenljivo škodo. Imam tukaj seznam oziroma popis, kako veliko škodo je toča povzročila na primer samo v političnem okraju Ptuj in sicer v sodnih okrajih Rogatec in Ptuj. Ta dva okraja sta po svojem prebivalstvu zelo siromašna. Vsaj v tistih krajih, kjer sta toča in neurje napravila tako ogromno škodo, prebivajo po večini vinčarji, mali kmetje, obrtniki itd.

Opis neurja in škode.

Dovolite mi, da tukaj prečitam izvleček iz pisma, v kojem odličan mož opisuje škodo. To poročilo se glasi:

kakor rečeno, našli so me in so me vzeli seboj. Drugi dan sem bil že ves dober — izvzemši nogo, ki je bila ranjena. V puščavi smo se srečali z ljudmi iz Sarrasa, ki so tudi bili na bojnem pohodu za derviši. Z njimi je potoval zdravnik, temu so me izročili. Naredili so načrt za zasedo, se ločili — in tule sem, zdrav in dobre volje! Moja rana ne pomeni nič pri primernem negovanju, nasprotno, je hudobno dejal zdravnik, še dobro je za človeka moje vrste, če pri tej vročini izgubi nekoliko krvi —. Sedaj pa mislim, da —.»

«Pssst —!» je naredil polkovnik. «Poslušajte —!»

Prasketanje pušk je zadonelo nekje in odmevalo po ozki dolinici. Za hip je prenehalo, pa vedno in vedno se je ponovilo.

Polkovnik je planil kakor star vojaški konj, ko čuje glas bojne trobente.

«Hitro, hitro! Popeljite nas nekam, da vidim boj!»

«Tod prosim!» je kazal Stuart. «Tod vodi steza na vrh. Popeljem vas tako, da damam ne bo treba mimo mrtvih trupel!»

Izognili so se truplom, ki so nagosto ležala po dnu soteske. Težavno je bilo, plezati po strmih stenah in kamenitih sipinah navzgor, pa končno so bili vsi na vrhu grebena, tudi ženske.

Pod njimi se je razgrinjala neizmerna puščava in v ospredju se je odigraval prizor, ki ga vse življenje niso pozabili. V suhem pustinskem zraku in čisti ne-skaljeni svetlobi južnega solca so gledali vsako podrobnost razločno in jasno pred seboj, kakor figure na šahovi deski.

Derviši — kolikor jih je še bilo živih — so počasi jezdili preko puščave v zmedenem klopčiču, njihovi prižasti burnusi in rdeči turbani so se zibali pri stopinjah kamel. Niso bili videti, da so obupani, kajti njihove kretnje so bile zelo premišljene. Prej se je zdelo, da se hočejo postaviti v bran, da pa ne vedo prav kako. Ni čuda, če so bili zmedeni. Njihove živali so bile zdelane in položaj je bil vsled tega zanje pravzaprav brezupen.

(Dalje prihodnjič.)